

«Σλάλομ» είναι και γυρνάει

Εύα Πλιάκου*

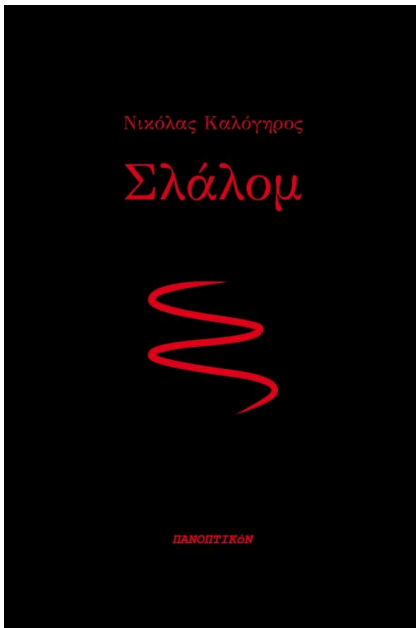
Ας ξεκινήσουμε με την παραδοχή ότι δεν υπάρχει πια παραγωγή εγχώριας πολλής και καλής λογοτεχνίας. Ίσως φταίει η υπερβολική εμπιστοσύνη των εκδοτών στη διηγηματική μορφή και όχι στις νουβέλες και τα μυθιστορήματα, ίσως να έχουμε ξεφύγει πια από την ποτέ άλλοτε παράδοση της Ελλάδας στο μυθιστόρημα, ίσως ο χρόνος των αναγνωστών εν έτει 2018 να έχει συρρικνωθεί τόσο, ώστε όταν επιλέγουν να διαβάσουν έναν πρωτοεμφανιζόμενο συγγραφέα, να μην εμπιστεύονται τα πολυσέλιδα αναγνώσματα αλλά το -ομολογουμένως δύσκολο- διήγημα, προκειμένου να δουν αν ο εν λόγω συγγραφέας αξίζει της προσοχής τους.

Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, ο Νίκος Καλόγηρος επιλέγει να δημοσιεύσει τη νουβέλα του -το μικρό αυτό μυθιστόρημα- με τίτλο «Σλάλομ», και πετυχαίνει το ακατόρθωτο, να ξεχωρίσει ανάμεσα σε δεκάδες ίδια βιβλία με διηγήματα και νουβέλες με την ίδια φόρμα και περιεχόμενο.

Καταφέρνει να γράψει ένα βιβλίο πρωτότυπο και συγκινητικό, που τον κατατάσσει ανάμεσα στις σημαντικές φωνές της γενιάς του.

Το «Σλάλομ» στις 130 σελίδες του αφηγείται τις ιστορίες τεσσάρων ανθρώπων που μπλέκονται με υπόγεια νήματα και συναντώνται στο τέλος του βιβλίου. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως αστυνομική ιστορία, ωστόσο η υπόθεση λειτουργεί μόνο ως επίφαση για να μπορέσουμε να δούμε κάποια θραύσματα των ζώων των πρωταγωνιστών. Η ιστορία ξεκινάει με δύο φίλους από τον στρατό που εμπλέκονται (ή όχι) σε μια ληστεία, προχωράει με μία εισαγγελία και την ανάμειξη της με μια υπόθεση πιο περίπλοκη από όσο νόμιζε, συνεχίζει με έναν ιδιωτικό ντετέκτιβ που προσπαθεί να αποκωδικοποιήσει την προκήρυξη της ομάδας «Κύκλος Ισερίν-ενάντια στον Τεχνοφετιχισμό», για να καταλήξει σε έναν «αντάρτη πόλης» που

έχει βρει καταφύγιο σε ένα νησί στην ανατολική άκρη των Κυκλάδων, την Κανελόνησο.

Στάλομ, Νικόλας
Καλόγηρος, εκδόσεις
Πανοπτικόν, 2016,
σελ. 133

Τέσσερα κεφάλαια αποτελούν αυτή τη νουβέλα, και ιδωμένα από την οπτική του κάθε πρωταγωνιστή, μιλούν για διαφορετικές πόλεις και διαφορετικούς ανθρώπους άλλων κοινωνικών τάξεων και οικογενειακών καταστάσεων. Καταφέρνει εδώ ο συγγραφέας να μιλήσει για τη γενιά της κρίσης χωρίς όμως να την ονοματίσει - αποφεύγοντας έτσι να καταφύγει στους μελοδραματισμούς και τις υπερβολές που συναντούμε σε βιβλία που καταπιάνονται με το ζήτημα.

Καταφέρνει ακόμη να εισχωρήσει στη γυναικεία ψυχολογία με τρόπο απρόσμενα ακριβή, αλλά και να μιλήσει για τη δύσκολη σχέση (χωρισμένου) πατέρα-κόρης, για τον έρωτα, για τα παιδικά τραύματα, για την πολιτικοποίηση στη μητρόπολη, για το πρεκαριάτο.

Μέσα στο βιβλίο θα βρούμε την Αθήνα του σήμερα και του τότε, την επαρχία που στοιχειώνει τη μνήμη των χαρακτήρων, αλλά και

τα νησιά του Αιγαίου -μέσω ενός επινοημένου νησιού, της **αχρονικής και ατοπικής Κανελονήσου**, ένα νησί που κι αυτό διεκδικεί πρωταγωνιστικό ρόλο στη νουβέλα του Καλόγηρου.

Καθώς αλλάζουμε οπτική γωνία σε κάθε κεφάλαιο, αλλάζει και η γλώσσα με την οποία εκφράζεται ο κάθε πρωταγωνιστής, χρησιμοποιείται λόγου χάριν μια πιο σύγχρονη και καθημερινή γλώσσα στο πρώτο κεφάλαιο που έχουμε να κάνουμε με έναν άνθρωπο γύρω στα 30, και μία πιο παλιακή, ιδιωματική γλώσσα στο κεφάλαιο του, κατά μία εικοσαετία, μεγαλύτερου ντετέκτιβ. Σε όλη τη νουβέλα κυριαρχεί ο προφορικός λόγος, και η αφήγηση εναλλάσσεται από πρωτοπρόσωπη σε τριτοπρόσωπη με ρυθμό καταιγιστικό, άλλοτε με μεγαλύτερη επιτυχία, άλλοτε μπερδεύοντας λίγο τον αναγνώστη (κυρίως στο πρώτο κεφάλαιο, μέχρι να κατανοηθεί ο τρόπος γραφής του Καλόγηρου), πάντα όμως προσθέτοντας ρυθμό στην ανάγνωση και κρατώντας σε εγρήγορση και αγωνία τον αναγνώστη.

Γι' αυτό και το βιβλίο αυτό είναι τόσο πρωτότυπο σε ύφος και γραφή, λόγω των λογοτεχνικών ευρημάτων που χρησιμοποιούνται και το κάνουν να ξεφεύγει από τις παραδοσιακές φόρμες, προσκαλώντας αυτόν που το διαβάζει σε μία ενεργή και ζωντανή αναγνωστική εμπειρία.

Το μεγαλύτερο, όμως, προτέρημα του βιβλίου είναι ο ίδιος ο συγγραφέας του που, ενώ είναι γεννημένος μόλις το 1989, κατορθώνει να συμπυκνώσει σε λίγες σελίδες πολλές λογοτεχνικές αναφορές, πολλή μουσική, λίγη ιστορία και αρκετή ανθρωπογεωγραφία. Η μουσική, όπου υπάρχει, δημιουργεί υποβλητική ατμόσφαιρα και συγκινεί, είτε πρόκειται για κάποιο τραγούδι της Patti Smith, είτε για πωγωνίσσιους χορούς.

Το κυρίαρχο, ωστόσο, στοιχείο στο βιβλίο είναι η παρατήρηση των ατόμων, η περιγραφή ανθρωπότυπων που έχουμε όλοι συναντήσει, αλλά και η εμπάθунση, η προσπάθεια κατανόησης αυτών και των πράξεών τους, κάτι που χρειάζεται πολύ ταλέντο αφενός για να το κάνει κάποιος στην πραγματική ζωή και αφετέρου για να το αποτυπώσει επιτυχημένα στο χαρτί.

Και αυτό κατορθώνει με μεγάλη μαεστρία το «Σλάλομ»: να μιλήσει με τον ίδιο σεβασμό και τον ίδιο ενθουσιασμό για «συμβιβασμένους» και «επαναστάτες», για γονείς και παιδιά, για κοπέλες που κάνουν ελεύθερο κάμπινγκ σε νησιά του Αιγαίου και αγόρια που ταξιδεύουν για να ξεφύγουν από την πραγματικότητα.

Η νουβέλα αυτή, ως έργο πρωτοεμφανιζόμενου συγγραφέα, αναδεικνύει πρωτίστως το ταλέντο του, τη μόρφωση και τις εμπειρίες του. Είναι ένα άριστο πρώτο δείγμα γραφής από τα πολλά που ελπίζουμε ότι θα έρθουν από τον Καλόγηρο. Δευτερευόντως, ασχολείται με μία ολόκληρη γενιά, τους φόβους, τον έρωτα, την πολιτικοποίησή της. Το «Σλάλομ» είναι ένα βιβλίο πολύ αληθινό, οι ιστορίες του μοιάζουν να αφορούν τον κάθε αναγνώστη, και, όπως και στην πραγματική ζωή, οι απαντήσεις στο τέλος δεν είναι δεδομένες. Η αφήγηση παρασύρει τον αναγνώστη με τέτοιο ρυθμό, ώστε όταν τελειώνει το βιβλίο, το μόνο που αναγνωρίζεται ως ελάττωμά του είναι ότι δεν έχει κι άλλες σελίδες, κι άλλες λίγες ιστορίες, άλλες λίγες μέρες παραμονή στην Κανελόνησο.

Όπως λέει κι ο ίδιος ο Καλόγηρος: «Και μπορεί στην τελική τίποτε από όλα αυτά να μην έχει συμβεί στ' αλήθεια και η πλοκή να μην ήταν παρά υπόσχεση ματαιωμένη (κι η Κανελόνησος;). **Σλάλομ είναι και γυρνάει.** Γλιστρά και περιστρέφεται. Πάντως, αν είχε λαλιά ανθρώπινη, η νουβέλα μου θα φώναζε τις φίλες της στο πεζούλι και θα άκουγε όλες τις ιστορίες που έχουν να μας πουν οι Άλλοι».

*Απόφοιτη Νομικής Αθηνών, εργάζεται στην Αθήνα και αρθρογραφεί για ζητήματα λογοτεχνίας

****Το παρόν κείμενο δημοσιεύεται στο τεύχος της Βαβυλωνίας #20.**